

INDEKS EKONOMICZNY

ANALIZA OCENY Z GRUDNIA 2020

✍ ANNA SIEKIERSKA. NA PODSTAWIE DANYCH Z CENTRUM GENETYCZNEGO

W grudniu minął rok odkąd hodowcy bydła holsztyńsko-fryzyjskiego korzystający z oceny wartości użytkowej wykonywanej przez PFHBiPM otrzymali do dyspozycji narzędzie selekcyjne, jakim jest Indeks Ekonomiczny (IE). Być może jest to za krótki czas, aby na własnym stadzie przekonać się, że to działa, ale ten specyficzny dla nas wszystkich rok 2020 przemówił do wyobraźni, jak ważne są utrzymanie konkurencyjności i poprawa efektywności ekonomicznej w warunkach kryzysowych.

Stado dobrze ustawione ekonomicznie przetrwa, nawet gdy na jakiś czas pogorszą się okoliczności gospodarowania, ale balansujące na krawędzi opłacalności nie wytrzyma kryzysu i zamyka swoje podwoje. Chyba już każdy z hodowców ma świadomość, że nawet nie angażując się bezpośrednio w realizację programu hodowlanego, można racjonalnie wykorzystać podane jak na tacy owoce tego procesu. Dlaczego więc nie zrobić tego jeszcze bardziej świadomie? Ważna i przełomowa dla podjęcia właściwych decyzji może być też możliwość zapoznania się z bardziej ogólnymi informacjami i stwierdzenie, gdzie na tym tle można umiejscowić swoje stado. Zupełnie nowe możliwości w tym zakresie zostaną udostępnione naszym hodowcom sukcesywnie w początkach tego roku. Każdy z nich otrzyma jednorazowo (bezpłatnie), wraz z wynikami pierwszego próbnego udoju w 2021 r., nowy raport wynikowy o nazwie RW Indeksy, opisywany w innym miejscu tego numeru HiChB. Na jego podstawie będzie można porównać parametry osiągnięte w swoim stadzie z zaprezentowaną poniżej analizą.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że Indeks Ekonomiczny jest obliczany dla wszystkich samic, które uczestniczą w ocenie wartości

hodowlanej, czyli posiadają oszacowany indeks PF. Natomiast korzystanie z IE dla buhajów zapewniają firmy zajmujące się dystrybucją nasienia, coraz liczniej podejmując z Polską Federacją ścisłą współpracę w tym zakresie, umożliwiającą używanie IE w materiałach reklamowych, katalogach, na stronach internetowych i w programach kojarzeniowych.

BUHAJE ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ – TOP 100 OCENY

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego 100 czołowych buhajów w tym rankingu wynosiła 2733 zł, przy średniej dokładności 0,63. Różnica pomiędzy buhajem pierwszym a znajdującym się na setnej pozycji w porównaniu z poprzednim sezonem zmniejszyła się o 127 zł i wyniosła 447 zł.

Potencjał genetyczny buhaja na pierwszej pozycji rankingu został oceniony na 3059 zł. Nadal palmę pierwszeństwa w tej kategorii dzierży niemiecki buhaj Rioaveso, urodzony w 2019 r., jednak wartość jego IE spadła o 121 zł w stosunku do poprzedniej oceny.

W sezonie oceny 2020.3 utrzymuje się tendencja prymatu buhajów amerykańskich, które stanowią 39% w rankingu, ale wyraźnie nadal wzrasta udział buhajów niemieckich w top 100. W aktualnym sezonie już 35 rozplodników z tego kraju znajduje się na liście. Do 8% spadł udział buhajów kanadyjskich w top 100. Wzrasta liczba samców pochodzących z Danii i z Francji – do 6% dla obu krajów. Dwa polskie buhaje zajmują na liście pozycje 26. i 85. Oba wywodzą się z jednego przedsiębiorstwa – Hodowla Roślin Danko sp. z o.o. Uzupełnieniem rankingu są pojedyncze buhaje z Czech, Estonii, Holandii i Włoch.

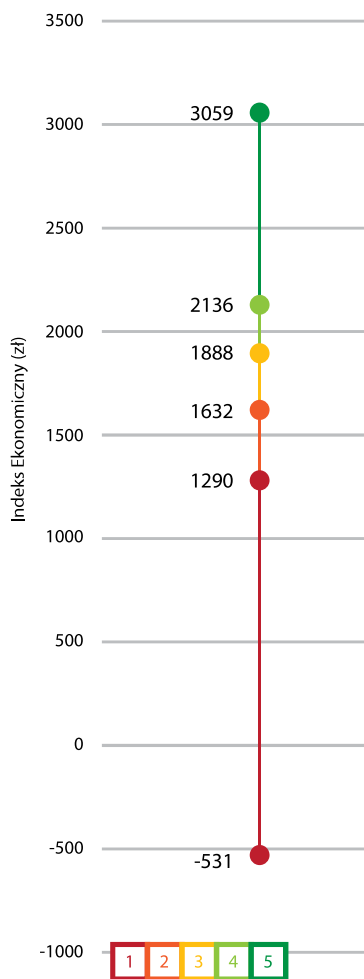
Nadal w rankingu top 100 przeważają młode buhaje genomowe – 99 sztuk. Utrzymuje się wysoki potencjał genetyczny młodych osob-

ników i wzrasta ich użycie. Warto zauważyć, że w sezonie 2020.3 w naszym rankingu jest 36 nowych buhajów ocenionych po raz pierwszy, a pozostałe utrzymały się w pierwszej setce po poprzedniej wycenie.

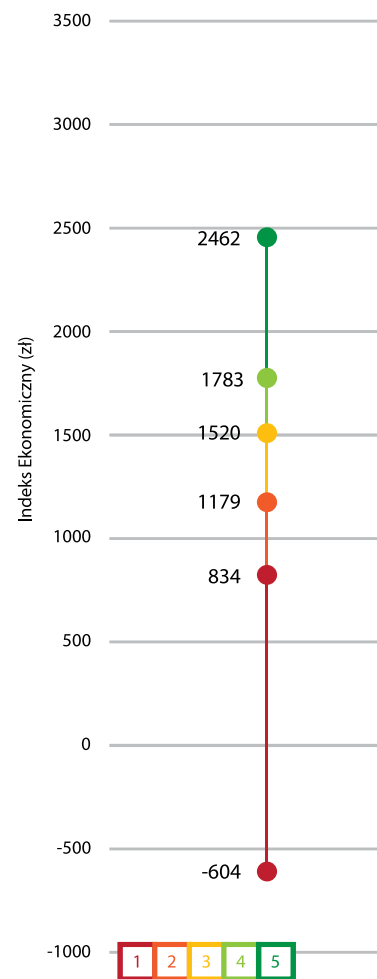
BUHAJE ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ – DOSTĘPNE NA KRAJOWYM RYNKU

Wśród dostępnych buhajów odmiany HO, których oceny udostępniono 10.12.2020, analizowano grupę liczącą 1399 rozplodników, które zostały podzielone na pięć równych części. Średnia wartość IE w całej analizowanej grupie buhajów wyniosła 1713 zł, a więc spadła o 14 zł w stosunku do poprzedniego sezonu. Różnica między buhajem z najwyższym i najniższym IE dostępnym na naszym rynku wyniosła 3590 zł i zmniejszyła się o 101 zł w porównaniu do wyceny 2020.2.

Wartości IE 20% najlepszych dostępnych buhajów odmiany HO zawierają się w przedziale od 2136 zł do 3059 zł i osiągają średnio 2331 zł. Z kolei w grupie oznaczonej kolorem czerwonym, obejmującej najsłabsze buhaje, wartość IE nie przekracza 1290 zł, a najgorszy pod tym względem dostępny buhaj ma IE = -31 zł. Całą sytuację w tym zakresie obrazuje wykresie.

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego (zł) 1339 dostępnych buhajów odmiany HO (wg stanu na 10.12.2020). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (280 buhajów)

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego (zł) 242 dostępnych buhajów odmiany RW (wg stanu na 10.12.2020). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt

BUHAJE ODMIANY CZERWONO-BIAŁEJ – TOP 100 OCENY

Wartość Indeksu Ekonomicznego w grupie top 100 buhajów odmiany RW w sezonie 2020.3 jest porównywalna ze średnią z poprzedniego sezonu (-4 zł) i wynosi średnio 2087 zł. Jako pozytywny należy odnotować fakt, że o 54 zł zmniejszyła się różnica pomiędzy buhajem pierwszym a zamykającym stawkę i obecnie wynosi 671 zł. W rankingu top 100 rozplodników odmiany czerwono-białej znalazły się w tym sezonie zaledwie dwa nowo ocenione osobniki. Buhaje genomowe nadal stanowią 98% rankingu.

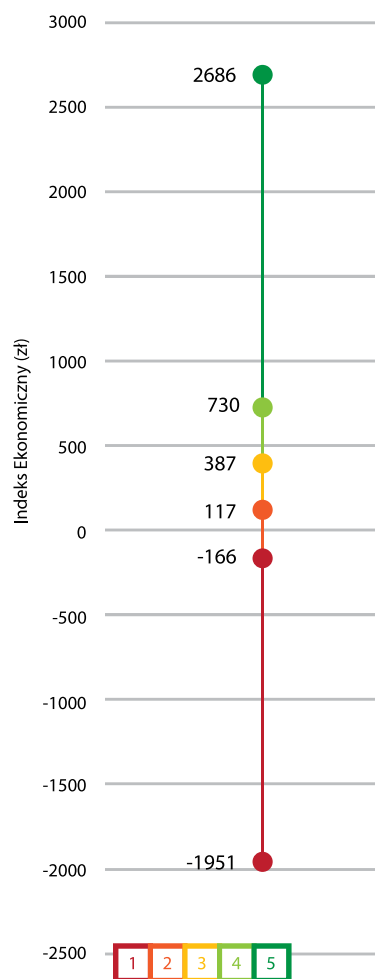
Na pierwszym miejscu w top 100 nadal znajduje się niemiecki buhaj KNS Gary-Red, choć jego IE obniżył się o 60 zł i wynosi obecnie 2544 zł. Na liście 100 najlepszych buhajów odmiany RW w tym sezonie dominują sztuki urodzone w Niemczech (50%), ale duńskie buhaje straciły swoją przewagę na rzecz rozplodników z Niderlandów, których w tej wycenie pojawiło się na topie aż 37.

W sezonie 2020.3 do 515 zł zmniejszyła się różnica między liderami rankingu odmiany barwnej HO i RW.

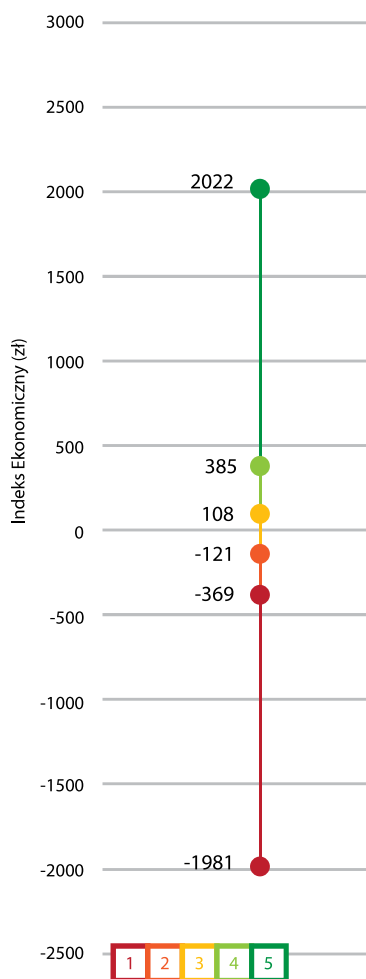
BUHAJE ODMIANY CZERWONO-BIAŁEJ – DOSTĘPNE NA KRAJOWYM RYNKU

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego dla 242 dostępnych buhajów odmiany RW jest zaledwie o 2 zł niższa niż w poprzednim sezonie i wynosi 1309 zł. Niestety, do 3066 zł (o 166 zł więcej) pogłębiła się różnica między najlepszym buhajem, którego nasienie można kupić na naszym rynku, a dostępnym buhajem z najsłabszym IE.

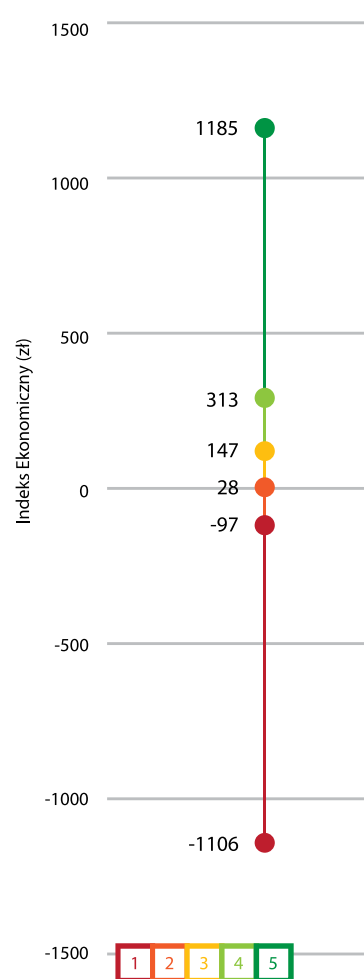
Różnica wartości IE 48 najlepszych dostępnych buhajów odmiany RW, stanowiących 20% stawki, oznaczonych na wykresie kolorem zielonym, wynosi 679 zł, od buhaja z najwyższym IE = 2462 zł do buhaja na pozycji 48. – z IE = 1783 zł. W dolnej części wykresu umieszczono 20% (oznaczonych kolorem czerwonym)

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego 346 807 krów żyjących odmiany czarno-białej posiadających OWH (wg stanu na 10.12.2020). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (69 361 sztuk).

Zakresy wartości Indeksu Ekonomicznego 12 252 krów żyjących odmiany czerwono-białej posiadających OWH (wg stanu na 10.12.2020). Jeden kolor obejmuje 20% zwierząt (2450 sztuk)

Zakres średnich wartości Indeksu Ekonomicznego w 12 120 stadach krów rasy polskiej holenderskiej -fryzyjskiej (wg stanu na 10.12.2020). Jeden kolor obejmuje 20% stad (2424 stada)

nym) najtańszych buhajów, u których wartości IE wynoszą mniej niż 834 zł i osiągają też wartości ujemne, gdyż najtańszy buhaj możliwy do kupienia w naszym kraju ma wartość IE równą -604 zł.

KROWY ODMIANY CZARNO-BIAŁEJ OBJĘTE OCENĄ WARTOŚCI HODOWLANYCH

Analiza wartości Indeksu Ekonomicznego samic została przeprowadzona dla 346 807 żyjących krów ze znanymi wartościami hodowlanymi według stanu na 10.12.2020 r., tak więc przyrost krów uczestniczących w analizie odmiany HO wyniósł 27 267 sztuk.

Średnia wartość IE w grupie krów odmiany HO aktualnie posiadających oceny wartości hodowlanych wyrażone indeksem PF i posiadających IE wzrosła w stosunku do poprzedniego sezonu o 83 zł i wynosi 281 zł. Indeks Ekonomiczny obecnie najlepszej krowy wynosi 2686 zł i jest aż o 4637 zł wyższy od IE najtańszej sztuki w tym sezonie (IE = -1951 zł). Aby krowa należała do grupy 20% najwyżej ocenionych sztuk odmiany czarno-białej, konieczne było uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 730 zł (mniej o 1956 zł od najlepiej ocenionej krowy). Jednocześnie o 65 zł wzrosła wartość IE wyznaczającego top 100 krów HO i w sezonie 2020.3 wyniosła 2040 zł.

Liczebność zbioru analizowanych krów znacznie wpływa na większe zróżnicowanie ich wartości IE, niż to jest w przypadku buhajów. Spore znaczenie ma tu także większa różnica wieku analizowanych krów. Krowa z obecnie najwyższym IE = 2686 zł to posiadająca ocenę genomową pierwiastka z indeksem PF = 140 jednostek. Teoretycznie im młodsze krowy, tym wyższe powinny mieć wartości hodowlane. Aby w tym zakresie nastąpiła zauważalna poprawa w populacji, potrzeba co najmniej kilku lat wyciężonej, prawidłowo prowadzonej pracy hodowlanej na poziomie każdego stada. Z analizowanych danych wynika, że blisko 100 tys. krów z każdą laktacją generuje swoim

właścicielom straty, zamiast przynosić zyski. Prawda jest taka, że pojedyncza krowa w stadzie z ujemnym IE nie doprowadzi hodowcy do ruiny finansowej. Ale jeśli tych krów jest więcej, finalny efekt finansowy całego posiadanego stada daleki będzie od pożądanego.

KROWY ODMIANY CZERWONO-BIAŁEJ OBJĘTE OCENĄ WARTOŚCI HODOWLANYCH

Bardzo pozytywne zjawisko wystąpiło w grupie aktualnie objętych oceną wartości hodowlanych krów odmiany RW, gdyż średnia analizowanej grupy, liczącej 12 252 krowy, podniosła się o 60 zł i osiągnęła dodatnią wartość 12 zł (w porównaniu z -48 zł w sezonie 2020.2). Analizowana grupa powiększyła się o 607 krów. Indeks Ekonomiczny najlepszej krowy w tej grupie wynosi 2022 zł. Nadal jednak duża różnica dzieli tę najlepszą krowę od krowy z najniższym IE – jest to 4003 zł. Aby sztuka należała do grupy 20% najwyżej ocenionych krów odmiany czerwono-białej, konieczne było uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 385 zł (czyli mniej o 1637 zł od najlepiej ocenionej krowy). Jednocześnie, aby dostać się do top 100 krów RW, wartość IE musiała osiągnąć co najmniej 1217 zł.

CHARAKTERYSTYKA STAD KRÓW RASY PHF

W 2020 r. obserwujemy dość niepokojącą sytuację związaną z ubywaniem spod oceny użyteczności mlecznej nie tylko liczby krów, ale całych obór, co ma różne przyczyny. Z pewnością jednak ekonomika odgrywa tu niebagatelną rolę. Od kwietnia do grudnia ubiegłego roku liczba obór posiadających co najmniej pięć krów rasy PHF z wartościami hodowlanymi zmniejszyła się o 993.

Analiza wykonana w sezonie 2020.3 odnosi się do 12 120 stad, w których utrzymuje się 352 670 krów rasy PHF posiadających ocenę wartości hodowlanych. Średnia wartość IE w stadach rasy polskiej holendersko

-fryzyjskiej wzrosła prawie dwukrotnie i wynosi 109 zł (w porównaniu z 55 zł w sezonie sierpniowym). Na tej podstawie można wnioskować, że ubywają rzeczywiście słabe stada, których rentowność nie pozwalała ich właścicielom na dalszą godną egzystencję. Nadal zauważalne jest duże zróżnicowanie między stadami. To o najwyższej średniej wartości hodowlanej swoich krów (IE = 1185 zł) ma wartość indeksu wyższą o 2291 zł od stada najstarszego (IE = -1106 zł). Aby stado zaliczało się do grupy 20% najwyżej ocenionych, konieczne było uzyskanie wartości IE na poziomie co najmniej 313 zł. Jak wynika z prezentowanego wykresu, ok. 2500 stad nie generuje zysku, biorąc pod uwagę IE.

Prześledzenie zawartości wykresu pozwoli się zorientować hodowcom, w którym przedziale znajduje się ich stado. Średnie wartości IE dla stada będą udostępnione na wprowadzanym właśnie raporcie hodowlanym RW Indeksy.

JAŁÓWKI Z OCENĄ GENOMOWĄ ODMIANY HO Z TOP 100 WG INDEKSU EKONOMICZNEGO

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego jałówek z pierwszej setki wynosi 2564 zł, przy średniej dokładności indeksu 0,64. W tym sezonie wzrósł o 181 zł IE najlepszej jałówki, ocenionej na 3041 zł, która potencjalnie za laktację przyniesie o 630 zł więcej niż jałówka zamykająca pierwszą setkę rankingu. Wśród pierwszych 25 jałówek z listy top 100 istnieje zróżnicowanie wartości IE wynoszące 378 zł. Są to sztuki, których genetyczny potencjał, wyrażony za pomocą IE, trzeba uznać za wyjątkowy. Do potwierdzenia tej tezy może służyć fakt, że sztuki od pozycji 26. do 100. różnią się między sobą już mniej, bo różnica ich IE wynosi 252 zł.

OJCOWIE JAŁÓWEK Z NAJWYŻSZYM IE

Jałówki w rankingu top 100 pochodzą po 27 buhajach, przy czym ponad połowa z nich pochodzi z USA

(14 buhajów, tj. 52%). Topowe jałówki, których ojcami są buhaje z USA, stanowią 65% samic na liście. Na drugiej pozycji plasują się buhaje pochodzące z Niemiec. Jest ich siedem sztuk, co daje ok. 26% liczby rozplodników. Jest to nowa sytuacja na naszej liście, gdyż reproduktory z Kanady straciły drugie miejsce na ich rzecz i wystąpiły na liście już tylko w liczbie trzech sztuk. Odpowiednio do tego na liście znajdują się 22 jałówki – córki niemieckich buhajów, i 10 córek kanadyjskich rozplodników. W top 100 genomowych jałówek znajdziemy ponadto po jednej córce buhajów wywodzących się z Wielkiej Brytanii, Holandii i Francji.

W sezonie 2020.3 52% jałówek na liście jest córkami czterech buhajów: 20 sztuk pochodzi po Noble, 14 sztuk – po Firebird, po 9 jałówek – po buhajach Garrett i Riveting. Natomiast buhajem, którego pięć córek w rankingu ma najwyższą średnią IE, jest niemiecki Predator. Średnia wartość ich IE wynosi 2729 zł i jest wyższa przeciętnie o 165 zł od średniej IE wszystkich jałówek z rankingu top 100 odmiany HO.

HODOWCY NAJBARDZIEJ EKONOMICZNYCH JAŁÓWEK

Sztuki znajdujące się w tym zestawieniu pochodzą od 33 hodowców. Najwięcej jałówek na liście – 14 ze średnim IE = 2566 zł – jest własnością HZiNR Polanowice sp. z o.o. Drugą hodowlą najczęściej wymienianą w rankingu jest OHZ Lubiana sp. z o.o. (10 sztuk ze średnim IE = 2611 zł).

WOJEWÓDZTWA Z NAJLEPSZYMI JAŁÓWKAMI

Jałówki genomowe zajmujące 100 pierwszych pozycji na liście urodziły się w 10 województwach. Prawie 70% jałówek całego rankingu pochodzi z trzech województw: kujawsko-pomorskiego (32), wielkopolskiego (23) i zachodniopomorskiego (14). Sztuki z ostatniego województwa prezentują średnio najwyższy potencjał, z IE = 2598 zł.

JAŁÓWKI Z OCENĄ GENOMOWĄ ODMIANY RW Z TOP 100 WG INDEKSU EKONOMICZNEGO

Średnia wartość Indeksu Ekonomicznego jałówek z oceną genomową odmiany czerwono-białej wynosi 1674 zł, przy dokładności na poziomie średnio 0,64.

Jałówka z pierwszego miejsca tego zestawienia została oceniona na 2317 zł i wartość jej IE jest o 643 zł wyższa niż średnia w tej grupie. Różnica IE między jałówką otwierającą i zamykającą ten ranking wynosi 862 zł.

Ścisły szczyt rankingu (pierwszych 25%) jest najbardziej zróżnicowany pod względem wartości IE, a zakres indeksu w tej wąskiej grupie różni się między pierwszą a dwudziestą piątą jałówką o 515 zł.

OJCOWIE JAŁÓWEK Z NAJWYŻSZYM INDEKSEM EKONOMICZNYM

Jałówki w rankingu top 100 odmiany czerwono-białej pochodzą po 29 buhajach. Najwięcej córek na liście ma 13 buhajów niemieckich, 8 holenderskich i 5 pochodzących z USA. Córki buhajów z tych trzech krajów to 85% jałówek w rankingu. Najwięcej córek w rankingu mają holenderski Jacuzzi Red (15 sztuk), niemiecki Nirvana (11 sztuk) i holenderski Conan PP Red (11 sztuk), przy czym grupa jałówek pochodzących po tym właśnie buhaju osiągnęła najwyższą przeciętną wartość IE = 1807 zł, co się nie zmieniło od sezonu sierpniowego. Córki tego buhaja przewyższają średnią wszystkich analizowanych jałówek tej odmiany o 133 zł.

HODOWCY NAJBARDZIEJ EKONOMICZNYCH JAŁÓWEK

Sztuki w tym zestawieniu pochodzą od 16 hodowców. Podobnie jak to miało

miejsce w poprzednim sezonie, najliczniej w rankingu występują jałówki z: OHZ „Głogówek” sp. z o.o. (38 sztuk ze średnim IE = 1704 zł), OHZ Przerzeczyn-Zdrój sp. z o.o. (30 sztuk ze średnim IE = 1643 zł) i SK Prudnik sp. z o.o. (14 sztuk ze średnim IE = 1676 zł). Natomiast najwyższym średnim IE legitymują się trzy jałówki z hodowli p. Adama Pietruszyńskiego (IE = 1796 zł) i trzy jałówki z hodowli p. Stanisława Żochowskiego (IE = 1721 zł).

WOJEWÓDZTWA Z NAJLEPSZYMI JAŁÓWKAMI

Stwierdzenie, że Opolszczyzna i Dolny Śląsk są kolebką hodowli bydła odmiany czerwono-białej, to czysty truizm i jednocześnie uzasadnienie faktu, że z tych województw najwięcej jałówek RW jest genotypowanych i w konsekwencji trafia na listę top 100 (85 sztuk). Trzecie pod względem liczby jałówek (siedem sztuk w rankingu) jest województwo podlaskie. ✖

REKLAMA

**HULIO
GZW 131**

**OXTERRIL
PF 139**

**MANIFEST RED
PF 138**

**PRZYSPIESZ
POSTĘP HODOWLANY!**

**WYBIERZ NASIENIE
SEKSOWANE**

Małopolskie Centrum Biotechniki
Sp. z o.o. z/s w Krasnem
36-007 Krasne 32
✉ krasne@mcb.com.pl
☎ 607 803 904

www.mcb.com.pl